

Naturskyddsföreningen | Bra Miljöval

Värmeenergi

Kriterier 2025:1

Bra Miljöval

Bra Miljöval

Naturskyddsföreningens miljömärkning

Naturskyddsföreningen är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening utan vinstintressen. Omsorgen om miljön och människors hälsa är vår drivkraft. Vi har bidragit till att säl, havsörn och pilgrimsfalk inte längre är utrotningshotade i Sverige. Vi värnar om den biologiska mångfalden och arbetar för att stoppa klimatförändringar, försurning, övergödning, spridningen av skadliga kemikalier och mycket annat.

Men det räcker inte att skydda naturen i reservat eller stoppa enskilda förorenare. Den totala miljöbelastningen måste minska. Företag som miljöanpassar sin produktion och sina produkter är mycket viktiga i det arbetet.

Bra Miljöval är Naturskyddsföreningens eget miljömärke och ett av våra verktyg för att driva utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Bra Miljöval ställer höga miljökrav på de produkter och tjänster som får märkas.

Bra Miljöval är en Typ 1 miljömärkning. Det vill säga en tredjepartscertifiering som är oberoende i förhållande till inblandade parter. Bra Miljöval är medlem i GEN (Global Ecolabelling Network) som är ett internationellt nätverk av miljömärkningsorganisationer. För att säkerställa att Bra Miljöval uppfyller kraven på ett kvalitetssäkrat system har miljömärkningen granskats enligt GENICES (Global Ecolabelling Network's Internationally Coordinated Ecolabelling System).

Tack vare Bra Miljöval har hundratals produkter gjorts om och miljöanpassats. Märkningen har lett till konkreta resultat. Till exempel har Bra Miljöval bidragit till att fosfater fasats ut och förbjudits i tvättmedel inom EU. Bra Miljöval drev fram de första miljömärkta, ej kvicksilverbaserade, knappcellsbatterierna och fick producenter av självspelande vykort att byta till sådana för hela svenska marknaden.

Ett annat exempel är att el märkt med Bra Miljöval har ställt krav på vattenflödet genom vattenkraftverk och därmed gynnat växter och djur i älvsträckorna. Märkningen bidrar också till att det utförs åtgärder för energieffektivisering och för att bygga omlöp för fisk runt vattenkraftverk. Bra Miljöval hjälper också konsumenter att välja de transportslag som har lägst miljöpåverkan. I kriterierna för försäkringar ställer Bra Miljöval bland annat miljökrav på licenstagarnas kapitalförvaltning.

Offentlig upphandling är ett kraftfullt verktyg för att driva hållbar utveckling. När kommuner, regioner och statliga myndigheter väljer miljömärkta produkter och tjänster i sina upphandlingar, kan det få stor genomslagskraft. Bra Miljöval fungerar som ett stöd i detta arbete – genom att ställa höga och oberoende miljökrav gör märkningen det enklare för upphandlande enheter att ta hållbara beslut. Miljömärkningen underlättar även uppföljningen av att ställda miljökrav verkligen uppfylls, vilket bidrar till ökad transparens och kvalitetssäkring i upphandlingsprocessen.

I konsumenternas ögon är märkningen Bra Miljöval en trovärdig signal. För licenstagaren ger märkningen konkurrensfördelar och fungerar som ett verktyg i hållbarhetsarbetet.

Bra Miljöval

Innehåll

Förord	4
Syfte	5
Kriteriernas omfattning	5
Definitioner	6
1 Generella krav	7
2 Kriterier för värme från förbränningsanläggning	8
3 Kriterier för biobränslen	9
4 Kriterier för spillvärme	11
5 Kriterier för värme från värmepump	12
6 Kriterier för solvärme	13
Bilaga 1 Beräkning av additionell miljönytta	114
Bilaga 2 Additionell miljönytta - fondprojekt	15
Bilaga 3 Askhantering	18

Förord

Värmeenergi märkt med Bra Miljöval är ett av Naturskyddsföreningens verktyg för att driva utvecklingen mot en hållbar energiförsörjning. I de här kriterierna fastställer Naturskyddsföreningen hur värme ska genereras för att kunna märkas med Bra Miljöval.

Att ställa miljökrav på den förnybara värmeproduktionen, öka energieffektiviseringen samt bidra till ökad biologisk mångfald i skogen är viktigt för att nå ett mer hållbart energisystem med större ansvarstagande för hela kedjan.

Då många av Bra Miljövals licenstagare i energibranschen och deras kunder arbetar med fokus på de Globala målen kan miljömärkningen Bra Miljöval vara ett viktigt verktyg i deras systematiska miljö- och klimatarbete. För Bra Miljöval Värmeenergi är det främst målområdena biologisk mångfald, bekämpa klimatförändringarna, hållbart skogsbruk samt hållbara städer och samhällen som kriterierna bidrar till.

Kriterierna för Bra Miljöval Värmeenergi är framtagna av Bra Miljövals sakkunniga och har fastställts av Naturskyddsföreningens generalsekreterare. Under utvecklingen av kriterierna har licenstagare, forskare, andra sakkunniga och företag delat med sig av kunskap och värdefulla synpunkter. Vi riktar ett särskilt varmt tack till alla dem.

Sofie E Munteanu
Chef för Bra Miljöval

Syfte

Hållbar energiförsörjning är nödvändigt för ett hållbart samhälle. All energiproduktion har en påverkan på miljön. Med kriterierna för Bra Miljöval Värmeenergi vill vi minska påverkan som orsakas av produktionen av värme, skapa incitament till att återskapa de naturmiljöer som utarmas på grund av hur vårt energisystem är utformat samt bidra till ökad energieffektivisering.

Kriterierna för Bra Miljöval Värmeenergi innebär fokus på förnybar värmeproduktion som lever upp till miljökrav. Kriterierna ska fungera som ett verktyg i omställningen mot ett hållbart samhälle. Samt vara ett verktyg för att nå FN:s Globala mål för hållbar energi, för att bekämpa klimatförändringarna samt för att bidra till hållbara ekosystem och gynna biologisk mångfald.

Kriteriernas omfattning

Kriterierna gäller från 2025-06-01 tills nästa reviderade kriterier träder i kraft, tidigast 2029-06-01. Värmeenergi märkt med Bra Miljöval omfattar två delar. Generella krav och krav för varje produktionstyp, vilka fastställer vilken produktion som kan märkas med Bra Miljöval. Additionalitetskraven leder till miljönytta för såld värme som märks med Bra Miljöval.

Definitioner

Additionell miljönytta	För att uppnå syftet med värmekriterierna behövs additionell miljönytta. Denna miljönytta uppnås genom att avsättning av medel till fondprojekt är en del av kriteriernas miljökrav. Fondmedel kan enbart finansiera projekt som gynnar biologisk mångfald eller energieffektivisering, utöver basnivåer för lagstiftning, stödsystem eller marknaden.
Förnybar energi	Förnybar energi är energi som genereras från källor som ständigt kan förnyas inom en människas livslängd.
Grot	Restprodukt från skogsbruk. Består i huvudsak av grenar och toppar.
Miljömärkt energi	Innebär förnybar energi från aktuella produktionsenheter som uppfyller miljökrakterierna samt krav på additionalitet.
Produktionsenhet	Den enhet där produktion av värmeenergi sker. Produktionsenhet kan utgöra en hel anläggning eller en del av en anläggning.
Värmebraktion	En specifik delmängd värme i den totala värmebraktion.

1 Generella krav

1.1 Förnybar energi

Den värmeenergi som ingår i den miljömärkta produkten ska härstamma från förnybara energikällor, till exempel biomassa, biogas, spillvärme från förnybara processer, förnybar elenergi eller solvärme.

1.2 Årligt bokslut

Försäljningen av värmeenergi märkt Bra Miljöval under ett specifikt år måste motsvaras av lika stor mängd producerad värmeenergi enligt gällande kriterier för Bra Miljöval vid kalenderårets slut.

1.3 Additionell miljönytta

Värmeenergi märkt med Bra Miljöval innebär försäljningsvolymbaserad avsättning till Naturskyddsföreningens fonder för konkret miljö- och klimatnytta. För anvisningar och avgifter för additionell miljönytta via fondprojekt, se bilagor 1–2. Alla fondprojekt ska godkännas av Naturskyddsföreningen.

Undantaget från additionell miljönytta är värme från solvärmeanläggning, värmepump (för mer information se kriterie 5.3) eller värme från förbränning av skogsråvara förutsatt att bränslet är certifierat för att gynna naturnära skogsbruk.

1.4 Godkända produktionsenheter

Samtliga produktionsenheter i licensen för Bra Miljöval Värmeenergi ska vara godkända av Naturskyddsföreningen.

1.5 Handel med värme

I de fall flera aktörer finns sammankopplade i värmenätet kan värmefraktioner godkända för Bra Miljöval Värmeenergi säljas mellan aktörer. I sådana fall ska aktörerna säkerställa att aktuella värmefraktioner inte räknas dubbelt i redovisning.

1.6 Hållbarhet ur flera perspektiv

Primärbränsle som används till den miljömärkta produkten ska härstamma från verksamheter som följer arbetarrättigheter och arbetsvillkor enligt International Labour Organizations konventioner (ILO¹), tar hänsyn till urfolks rättigheter enligt FN:s urfolksdeklaration² samt följer de åtaganden som gäller enligt avskogningsförordningen³.

1.7 Fler värmekällor

Licenstagaren ska inte motsätta sig att kunder kombinerar fjärrvärme med lokal solvärme eller spillvärme från förnybara processer, det vill säga att kunder väljer att täcka en del av sitt värmebehov med solenergi eller spillvärme. Licenstagaren ska inte heller motsätta sig tillförsel av lokal solvärme eller spillvärme från förnybara processer till fjärrvärmenätet, förutsatt att detta är tekniskt möjligt och leder till en minskad samlad miljöbelastning från värmesystemet såsom gäller enligt Fjärrvärmelagen⁴.

¹ International Labour Organization: <https://www.ilo.org/ilo-declaration-fundamental-principles-and-rights-work>

² FN:s Urfolksdeklaration: https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/wp-content/uploads/sites/19/2018/11/UNDRIP_E_web.pdf

³ Avskogningsförordningen: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1115>

⁴ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/fjarrvarmelag-2008263_sfs-2008-263/

2 Kriterier för värme från förbränningsanläggning

2.1 Spårbarhet

Producenten ska tillämpa ett system för att spåra ursprung för allt icke återvunnet biobränsle som nyttjas för produktion av den miljömärkta produkten. För allokering godkänns massbalanser. Kunskap om ursprung är kopplat till krav om kännedom att biobränslen inte härstammar från illegala avverkningar eller områden med höga naturvärden.

2.2 Askåterföring

Aska från förbränning av biobränslen som nyttjas för produktion av miljömärkt värme ska återföras till skogsmark. Skulle delar av askvolymen inte uppfylla Skogsstyrelsens rekommendationer gäller riktlinjer för kompensatoriska åtgärder presenterade i Bilaga 3 Askhantering.

2.3 Sameldning

Aska från förbränningsanläggning ska hanteras på ett sådant sätt att maximal volym av askan uppfyller Skogsstyrelsens riktlinjer⁵ beträffande askkvalitet. Om sameldning av olika bränsletyper riskerar att askan inte kan återföras ska sameldning undvikas. Kravet omfattar ej anläggningar för avfallsförbränning.

2.4 Fossilt innehåll

Det får högst åtgå 5% icke-förnybar energi under hela den miljömärkta värmeenergens livscykel. I livscykeln ingår till exempel energi som nyttjas till utvinning, transport och förädling av bränsle, processenergi vid anläggning, spetsproduktion vid höga laster samt energi som används vid transport av restprodukter. Om elenergi och värmeenergi är parallella produkter ska energiandelarna allokeras enligt officiella myndigheters rekommendationer.

2.5 Additionell miljönytta

Additionell miljönytta via fondavsättning för värme från förbränningsanläggning ska ske till Bra Miljövals fonder, mer information i bilagor 1-2. Ett undantag är om bränslet är certifierat för att gynna naturnära skogsbruk.

Exempel på verifiering av naturnära skogsbruk kan vara med hjälp av t.ex Plockhuggets certifikat eller likvärdigt. Annan certifiering kan godkännas efter prövning av Naturskyddsforeningen.

⁵ <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/om-oss/rapporter/rapporter-20222021202020192018/rapport-2019-14-regler-och-rekommendationer-for-skogsbransleuttag-och-kompensationsatgarder.pdf>

3 Kriterier för biobränslen

3.1 Biobränslen från skogsbruk

Endast bränslefraktioner som kan anses vara en restprodukt från skogsbruk eller restprodukt från annan verksamhet som använder skogsråvara godkänns som bränsle inom Bra Miljöval Värme.

Träpellets, tillverkad av rester från skogsbruk kan ingå som råvara.

Grot kan ingå som råvara (Grot = Grenar och toppar).

Rotmassa, stamved eller flis från stamved får inte ingå som bränsle. Barr och löv får inte systematiskt ingå som bränsle, utan ska lämnas i skogen.

3.2 Biobränslen från jordbruk, planteringar och plantager

Att odla primärt för förbränning kan endast godkännas som undantag och bedöms i varje enskilt fall av Naturskyddsföreningen.

Rester från jordbruk, planteringar eller plantager kan godkännas som bränsle.

Flytande biobränslen, inklusive bioolja, får inte innehålla primär palmolja, PFAD (Palm fatty acid distillate), sojaolja eller andra råvaror med hög ILUC-risk (enligt EU-kommissionen Red III).

Vid förädling av flytande biobränslen, vegetabilisk olja eller liknande uppstår biprodukter och överblivet material (residues). Biprodukter (dock inte från palmolja) och överblivet material som uppstår i förädlingskedjans steg ska betraktas som rester från jordbruk eller plantager.

Nyttjas biomassa från jordbruk utanför Europa ska dokumentation uppvisas som styrker att sociala- och landrättighetsfrågor har beaktats på ett ansvarsfullt sätt. Detta inkluderar att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagar och regleringar, att ägande- och nyttjanderätter till marken är långsiktigt säkerställda samt klart definierade och dokumenterade. Samt att urbefolkningars rättigheter har respekterats. Produktionen ska ha en förankring i samhället och respektera arbetarnas rättigheter.

3.3 Biobränslen från industrin

Icke förädlade biprodukter från industri kan ingå som biobränsle. Bränslet ska kunna spåras tillbaka till den aktuella industrin.

Rena biprodukter från industri kan ingå som biobränsle. Bränslet ska kunna spåras tillbaka till den aktuella industrin.

Biprodukter från pappers- och pappersmassatillverkning kan ingå som biobränsle. Bränslet ska kunna spåras tillbaka till den aktuella industrin.

Flytande biobränslen inklusive bioolja insamlade från industri kan ingå som biobränsle i Bra Miljöval och måste uppfylla ”Lag om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen”⁶

3.4 Gasformiga bränslen

Biogas insamlad från gödselanläggning, från rötning av avfall och från avloppsslam kan ingå som bränsle.

För energigrödor som till exempel salix tas vid bedömning hänsyn till bland annat alternativ markanvändning, om odlingen kan anses gynna biologisk mångfald eller bidra till kolinlagring.

Exempel på icke förädlade biprodukter från industri är spån, flis och bark från t ex sågverk.

Exempel på rena biprodukter från industri är spill från möbeltillverkning.

Exempel på biprodukter från pappers- och pappersmassatillverkning är svartlut, tallolja och fiberslam.

⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2010598-om-hallbarhetskriterier-for_sfs-2010-598/

Biogas från förgasningsprocesser kan ingå som bränsle, förutsatt att substratet uppfyller kriterierna för aktuellt område enligt kriterie 3.1-3.5.

3.5 Biobränslen från avfall

Biogent avfall kan ingå som bränsle. Avfallets fossilandel beräknas och allokeras enligt Naturvårdsverket vägledning till avfallsenergianläggningar⁷ eller med allokering efter faktisk mätning av rökgaser.

Den förnybara delen i returträflis kan ingå i den miljömärkta produkten. Fossila fraktioner beräknas enligt Naturvårdsverkets hänvisningsvärdet⁸.

I den mån avfall kan sorteras och eldas så att askan kan återföras till skogsmark ska detta ske.

För de askvolymerna som kommer från eldning av biogent avfall och som inte uppfyller Skogsstyrelsens rekommendationer för askåterföring gäller riktlinjer för kompensatoriska åtgärder presenterade i Bilaga 3 Askhantering.

⁷ <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/vagledning/utslappshandel/vagledning-till-avfallsenergianlaggningar-inom-eu-ets.pdf>

⁸ <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/utslappshandel/aktuellt-om-utslappshandel/2024/nya-hanvisningsvarden-publicerade/>

4 Kriterier för spillvärme

4.1 Förnybar källa

Processen som genererar spillvärmen ska baseras på förnybar energi.

4.2 Långsiktig hållbarhet

Kärnprocessen ska inte motverka Naturskyddsföreningens mål och syften. Varje källa till spillvärme bedöms enskilt av Naturskyddsföreningen innan den kan godkännas inom Bra Miljöval.

4.3 Värmepumpar

I de fall värmepump används i spillvärmeprocessen gäller kriterie 5.2 för värmepumpar.

4.4 Allokering

Om spillvärme i ett värmenät härstammar från flera olika processer kan de delar som godkänns inom Bra Miljöval allokeras och ingå i en miljömärkt värmeprodukt.

4.5 Additionell miljönytta

Additionalitet via fondavsättning för spillvärme ska ske till Bra Miljöval Energifond. I de fall spillvärmen härstammar från bibränslebaserad process ska fondavsättning göras till skogsfonden. Mer information finns i bilaga 1 Beräkning additionell miljönytta.

Naturskyddsföreningen har sex prioriterade målområden vilka vägs in vid bedömning av den process som genererar spillvärmen. Dessa är klimatomställning, livskraftig natur, livfulla vatten, giftfri miljö, miljöklora människor och vår folkrörelse.

5 Kriterier för värme från värmepump

5.1 Miljömärkt el

Energi till drift av värmepump ska komma från förnybara källor och vara miljömärkt med Bra Miljöval eller uppfylla motsvarande kriterier.

5.2 Köldmedier

I de fall syntetiska köldmedier används som innehåller PFAS ska det finnas en plan på hur dessa ska ersättas med mer hållbara alternativ utan PFAS. Planen ska delges Naturskyddsföreningen i samband med ansökan om att anläggningen ska ingå i licensen.

5.3 Additionell miljönytta

Värme från värmepump eller värmeväxlare som märks med Bra Miljöval är undantaget kravet på additionell miljönytta i form av fondavsättning. Eftersom elen som används är märkt med Bra Miljöval sker avsättning för additionell miljönytta istället i detta led.

Många F-gas köldmedier innehåller fortfarande PFAS. Planen för utfasning av dessa bör vara tidsbestämd samt visa att det gamla mediet ska hanteras och destrueras så att ytterligare utsläpp av PFAS minimeras.

6 Kriterier för solvärme

Utbyggnaden av storskalig solvärme i Sverige är i sin linda och storskalig solvärme är ännu en i princip outnyttjad resurs. Potentialen är stor under delar av året och skulle kunna bli ännu större i takt med att lagringsförmågan över säsonger utvecklas. Det är viktigt att förnybar produktion placeras där djur- och växtliv påverkas så lite som möjligt. Etablering av solvärmeanläggningar bör placeras i redan påverkade markområden däribland industriområden, förorenade markområden och hårdgjorda ytor.

Värme från solvärmeanläggning som märks med Bra Miljöval är undantaget kravet på additionell miljönytta i form av fondavsättning.

6.1.1 Skyddsvärda områden

Solvärmeverk som producerar värme märkt med Bra Miljöval ska inte vara anlagda i skyddsvärda områden. Exempel på naturområden som är skyddade av lagstiftning i respektive land eller internationella konventioner.

1. Ramsarområden
2. Natura 2000-områden
3. Nationalparker
4. Naturresevat
5. Djur- och växtskyddsområden
6. Naturvårdsområden
7. Biotopskyddsområden
8. Objekt i nationalparksplanen

Områden som ingår i nationella utredningar av särskild värdefull natur och som inte ingår ovan.

9. Objekt i den nationella myrskyddsplanen
10. Värdefulla hagmarker identifierade i Jordbruksverkets TUVVA-databas
11. Statliga Naturskogor och Urskogsartade Skogar (SNUS-objekt)
12. Sveaskogs ekoparker

Övriga områden (utreds i samband med ansökan)

13. Skyddsvärda skogsområden utsedda av Naturskyddsföreningen
14. Jordbruksmark (bedömning av alternativ markanvändning)

Bilaga 1 Beräkning av additionell miljönytta

Bakgrund

För att en specifik värmeleverans ska kunna miljömärkas med Bra Miljöval måste den uppfylla kraven på additionalitet. Additionalitet innebär att pengar avsätts för konkret miljönytta genom avsättning till fonder - Bra Miljöval Skogsfond och Bra Miljöval Energifond. Licenstagare kan avsätta pengar till Naturskyddsföreningens centrala fonder eller på licenstagares egna konton. Om medel avsätts till eget konto ska dessa medel hållas åtskilda från andra investeringsmedel inom företaget. Alla fondprojekt ska godkännas av Naturskyddsföreningen. Projektstatus samt resultatet ska redovisas vid årlig kontroll och slutredovisas när projektet är genomfört.

Kriterier additionalitet – belopp för fondavsättning

Skogsfonden

Förbränning av biogent avfall	5000 SEK/GWh (0,5 öre per kWh)
Förbränning biobränsle	5500 SEK/GWh
Spillvärme från biobränsleprocess	1000 SEK/GWh

Ett undantag för biobränsle är om bränslet är certifierat för att gynna naturnära skogsbruk. Exempel kan vara verifiering med Plockhuggets certifikat. Annan certifiering kan godkännas efter överenskommelse med Naturskyddsföreningen.

Energifonden

Förbränning av biogent avfall	1000 SEK/GWh
Förbränning biobränsle	500 SEK/GWh
Spillvärme (ej från biobränsleprocess)	1000 SEK/GWh

Miljömärkt solvärme är undantaget kravet på additionalitet.

Miljömärkt värme från värmepump är undantaget kravet på additionalitet (se kriterium 5.3).

Fondavsättningen sker alltid i efterhand baserad på den faktiska volymen försåld värme märkt Bra Miljöval.

Bilaga 2 Additionell miljönytta – fondprojekt

Bra Miljöval Skogsfond för biologisk mångfald

Skogsfondens medel ska främst användas för att förbättra för den biologiska mångfalden i skog och mark. Nedanstående lista beskriver förslag på godkända åtgärder. Andra förslag kan godkännas efter särskild bedömning av Naturskyddsföreningen. Åtgärderna behöver inte ske i områden som är specifikt kopplade till de anläggningar som producerar värmeenergi märkt med Bra Miljöval.

Generella krav på projekt som kan finansieras genom skogsfonden

- Åtgärden ska syfta till att förbättra för den biologiska mångfalden i skog.
- Åtgärden får inte vara påkallad av lagstiftning eller gällande tillstånd.
- Projektägaren ska inneha organisationsnummer.
- Projektägaren måste kunna visa på miljönyttan av åtgärden.
- Åtgärden ska dokumenteras och kunna fungera som gott exempel.
- Projektägaren måste kunna ta emot studiebesök och lämna ut relevanta uppgifter till intresserade.

Exempel på projekt som kan finansieras genom skogsfonden

- Åtgärder som leder till att den biologiska mångfalden i skogen eller våtmarker bevaras eller återskapas.
- Åtgärder som leder till att bevara eller återskapa specifikt skyddsvärda skogsområden.
- Projekt som syftar till att bevara eller gynna rödlistade arter som hotas eller tar skada i samband med skogsavverkning eller biobränsleuttag.
- Naturinventeringar som syftar till att ta fram åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden i skogen.
- Finansiering av tillämpad forskning som gynnar specifikt rödlistade arter som bedöms hotas av skogsavverkning.
- Finansiering av tillämpad forskning som leder till ökad kunskap om hur ett ekosystembaserat naturnära skogsbruk enligt Naturskyddsföreningens principer och uttag av biobränslen kan minska sin påverkan på miljön.

Bra Miljöval Energifond

Energifondens medel ska användas till effektiviseringsåtgärder där resultatet kan mätas/uppskattas i sparad elenergi, värmeenergi eller effekt. Nedanstående lista beskriver förslag på godkända åtgärder. Andra förslag kan godkännas efter särskild bedömning av Naturskyddsföreningen. Energifondens medel kan utgöra delfinansiering i ett större projekt och då ska det tydligt anges i ansökan vilka delar av projektet som finansieras av Bra Miljöval Energifond.

Krav på projekt som finansieras genom energifonden

- Åtgärden ska syfta till att minska energianvändningen i lokaler, industrier eller bostäder.
- Åtgärden får inte vara påkallad av lagstiftning eller gällande tillstånd.
- Projektägaren ska inneha organisationsnummer.
- Projektägaren måste kunna visa att energieffektivisering kan härledas till åtgärden.
- Åtgärden ska dokumenteras och kunna fungera som gott exempel.
- Projektägaren måste kunna ta emot studiebesök och lämna ut relevanta uppgifter till intresserade.

Exempel på projekt som *inte* kan finansieras genom energifonden

- Inköp och installation av solceller
- Inköp och installation av pannor
- Informationsmaterial, appar
- Läromedel, visuella installationer

Naturskyddsföreningens förvaltning

Bra Miljöval Energifond har som avsikt att göra så stor skillnad som möjligt, för så många som möjligt, med de medel som finns i fonden. Därför vänder sig Energifonden i Naturskyddsföreningens förvaltning till ideella föreningar. De agerar som viktiga aktörer i samhället med avseende på social hållbarhet och inkludering. Ideella föreningar har i stor utsträckning begränsade medel för att genomföra energieffektiviseringsåtgärder.

Ideella föreningar behöver inte uppfylla kravet om att köpa in Bra Miljöval märkt el för att ansöka om medel för energieffektiviseringsåtgärder, då de i många fall inte kan påverka elavtal själva.

Exempel på projekt som kan finansieras genom energifonden i Naturskyddsföreningens förvaltning

- Projekt som minskar elanvändningen:
 - till belysning utan att försämra ljusmängden.
 - till tryckluftssystem.
 - till pumpar, motorer och fläktar med bibehållen systemprestanda.
 - till vitvaror och kontorsutrustning.
 - till ventilationssystem utan att inomhusmiljön försämras.
 - till kylsystem utan att komfort och önskad kyleffekt försämras, t ex solavskärmning.
 - genom att ta bort tomgångsförbrukningar.
- Projekt som minskar energianvändningen i elvärmesystem genom isolering, värmeväxling eller styrning.
- Projekt som minskar överföringsförluster.
- Inköp och installation av batterilösningar, endast vid installation av solceller.
- Inköp och installation av värmepumpar vid byte från direktverkande el eller fossila uppvärmningssystem.
- Tester av energieffektiva produkter som kan användas till konsumentinformation och som bidrar till minskad elanvändning.
- Inköp och installation av solvärmesystem.

Licenstagares förvaltning

Företag, kommuner, statliga organisationer och kyrkliga samfälligheter som vill genomföra energieffektiviseringsprojekt med medel från Energifonden ska även köpa in el märkt Bra Miljöval.

Ideella föreningar, ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar och kollektiv kan undantas från detta krav då de inte har samma ekonomiska förutsättningar och i vissa fall inte kan påverka elavtal själva.

Exempel på projekt som kan finansieras genom energifonden i licenstagarnas förvaltning

- Projekt som minskar elanvändningen:
 - till belysning utan att försämra ljusmängden eller boende-/arbetsmiljön.
 - till tryckluftssystem.
 - till pumpar, motorer och fläktar med bibehållen systemprestanda.
 - till vitvaror och kontorsutrustning.
 - till ventilationssystem utan att inomhusmiljön försämras.
 - till kylsystem utan att komfort och önskad kyleffekt försämras, t ex solavskärmning.
 - genom att ta bort tomgångsförbrukningar.

- Projekt som minskar energianvändningen i elvärmesystem genom isolering, värmeväxling eller styrning.
- Projekt som minskar överföringsförluster.
- Inköp och installation av batterilösningar, endast vid installation av solceller hos ideella föreningar som är kund hos licenstagaren.
- Inköp och installation av värmepumpar, vid byte från direktverkande el eller fossila uppvärmningssystem hos ideella föreningar som är kund hos licenstagare.
- Tester av energieffektiva produkter som kan användas till konsumentinformation och som bidrar till minskad elanvändning.
- Inköp och installation solvärmesystem.

Bilaga 3 Askhantering

Utgångspunkten i kriterierna för Bra Miljöval Värmeenergi är att aska som är resultatet av produktion av värme märkt Bra Miljöval ska återföras till skogen. Detta är ett led i att knyta kretsloppen och att kompensera för de uttag av näringsämnen som är resultatet av skogsbruk som även inkluderar uttag av grenar och toppar (Grot) vid avverkning.

I ansökan om licens för inkludering av förbränningsanläggning anges grundläggande förutsättningar för anläggningen och hur askan ska hanteras. Beslut om vilka askor (botten- och/eller flygaska) som ska återföras tas av Naturskyddsföreningen baserad på dessa uppgifter. Generellt gäller att följande askor ska återföras:

- Rosterpanna: Bottenaska och flygaska ska askåterföras
- Fluidiserad bädd panna: flygaska ska återföras
- Pulverpannor: flygaska ska återföras
- Sodapanor: flygaska ska återföras

Askvolymen som ska återföras ska motsvara försåld mängd värme märkt Bra Miljöval. Detta innebär att för en anläggning där försåld volym motsvarar den totala produktionen ska all aska återföras. I de fall där endast del av den producerade värmevolymen säljs som Bra Miljöval, ska minst motsvarande andel aska återföras. Allokering av aska ska ske enligt de principer som finns angivna i detta kriteriedokument. Askåterföringskravet följs upp i den årliga kontrollen. Prov på askan ska tas regelbundet (minst en gång per år). Erfarenhet visar att trots att man i förbränningsanläggningen endast utnyttjat bränslen med höga krav ställda på renhet, kan den kemiska analysen av askan i efterhand uppvisa mätvärden som överstiger de av Skogsstyrelsen uppsatta rekommendationerna för askåterföring.

I de fall där vissa askvolymen inte kan återföras till skogsmark finns två alternativ:

Alternativ 1: askåterföring av annan aska som klarar rekommendationerna

Licenstagaren säkerställer att motsvarande askvolym som den som inte kan återföras till skogsmark, återförs till skogsmark. Detta kan göras genom inköp/ersättning till annan askproducent så att aska på detta vis återförs till skogsmark. En annan möjlighet är att beställa detta av ett askåterföringsföretag. Askan som används för kompensation ska inte tidigare vara avsatt för askåterföring. Denna återföring behöver inte ske inom samma geografiska område som den aktuella Licenstagarens verksamhet. Kompensationsåtgärdens upplägg, tidplan och genomförande ska redovisas separat till Naturskyddsföreningens handläggare inom tre månader från beslut av Naturskyddsföreningen om mängd aska som ska kompenseras. Licenstagaren ska även inkomma med en analys om orsaken till varför askan inte kunde återföras till skogsmark och i förekommande fall även utarbeta en åtgärdsplan. Denna ska inkomma till Naturskyddsföreningen inom sex månader från att licenstagaren har fått beslut av Naturskyddsföreningen om mängd aska som ska kompenseras.

Alternativ 2: vite per ton aska som inte kan askåterföras betalas till Bra Miljöval

Ett vite motsvarande 900 kr/ton aska (våtvikt) betalas till Naturskyddsföreningens Bra Miljöval skogsfond. Pengarna kommer främst att användas till åtgärder som ökar den biologiska mångfalden i skogen. Vitet ska erläggas inom tre månader från beslut av Naturskyddsföreningen om mängd aska som ska kompenseras. Licenstagaren ska även inkomma med en analys om orsaken till varför askan inte kunde återföras till skogsmark och i förekommande fall även utarbeta en åtgärdsplan. Detta ska inkomma till Naturskyddsföreningen inom sex månader från att licenstagaren har fått beslut av Naturskyddsföreningen om mängd aska som ska kompenseras.

Bra Miljöval är en oberoende miljömärkning som bedrivs av Sveriges största miljöorganisation Naturskyddsföreningen med över 200 000 medlemmar. Bra Miljöval startade 1990 och märkningen bygger på två grundidéer: att naturresurser måste sparas samt att den biologiska mångfalden och människans hälsa inte får hotas. Våra kriterier för licenstagarna är strikta och under ständig utveckling. Produkter och tjänster som bär märkningen Bra Miljöval måste därför utvecklas kontinuerligt för att bli skonsammare för hälsan och miljön.

www.bramiljoval.se

Naturskyddsföreningen
Box 4625, 116 91 Stockholm

Tel 08-702 65 00

Bra Miljöval